

Texty k výstavě Jana Fikáčka "Trochu jiný Brusel"

Brusel je město více vrstev a tváří. První z nich je Brusel turistický, ta líbivá tvář z pohlednic a suvenýrů, v Bruselu ovšem menší než v takové Praze či Amsterdamu; je to vlastně jen Grand Place a pár ulic okolo. Dál už se ale Bruegelovým starým městem vinou úzké uličky bez turistického líčidla, zchátralé domy střídají proluky po demolicích, z podrostu starých domečků se zvedají novodobé, ale už taky obnošené krychle. Proto se v Bruselu masová turistika - naštěstí - zastavuje vždy jen na skok a rychle spěchá dál na cestě k atraktivnějšímu, byť napůl falešnému středověku Brugg, Ghentu či holandských měst.

Druhou dobře známou tvář je Eurobrusel, město evropských institucí, bank, hotelů a firemních mrakodrapů. Mnozí z politických návštěvníků Bruselu znají vlastně jen tuto tvář: elegantní, ale poněkud sterilní prosklené budovy, kolem nichž se plouží hustý tok aut.

Brusel má ale i mnoho jiných tváří, méně nápadných, někdy i skrytých. Na fotografii Jana Fikáčka s nápisem NOODUITGANG, tedy NOUZOVÝ VÝCHOD vidíme šipku: ta jako by ukazovala k těm vrstvám Bruselu, které nám turistický průmysl nenabízí, ale stojí za to je objevovat. Nechme se vést.

+++

Jak dávno věděli mystikové, skutečná krása je skrytá. Sebekrásnější budova se stane jen křečovitě veselou karikaturou sebe sama, když z ní vytlačíme původní obyvatele, našminkujeme ji, rozparcelujeme na výstavní sítě nebo luxusní restaurace, aby byla dokonale komerčně využita...

V Bruselu je to jinak. Je tu mnoho architektonických skvostů, které je těžké vůbec najít, natož pak do nich proniknout. Starodávných kostelů stojících mimo turistické okruhy; zapomenutých pasáží i nádherných secesních rezidencí, obchodů či škol, z nichž většina zůstává zvědavým očím veřejnosti trvale zavřena. Dokonce i řeka Senne je skrytá - plyne pod zemí, protože ji bruselští na počátku dvacátého století při asanaci zazdili. Jediný úsek řeky, který se dá vidět, zachytil Jan Fikáček v jednom zdánlivě nenápadném dvoře starého města.

+++

Na to, že je Brusel metropolí Belgie a Evropy, je velká část města překvapivě civilní. Obyčejná je ale jen zdánlivě. Jednu ulici za druhou lemují domy z konce devatenáctého a počátku dvacátého století, z doby největšího rozmachu města, postavené z krvavě dobytého bohatství belgického Konga. Některé jsou nebo spíše byly honosné, jiné měšťansky usedlé nebo maloměstsky skromné. Nejnápadnější však je, že v těch dlouhých řadách snad ani dvě budovy nejsou stejné. Žádný utilitarismus, žádné jednotvárné ulice dle stejné šablony jako třeba v Londýně, ale nekonečná rozmanitost a variace. Málokteré

jiné město má tolik domů navržených a hrdě podepsaných architektem jako neopakovatelný originál...

Jan Fikáček se nevyhýbá ani stavbám proslulých architektů. Na jeho snímcích najdeme i Stocletův palác Josefa Hoffmanna nebo bývalý obchodní dům Vaucquez Victora Horty. Většinou však nehledá ty nejokázalejší či architektonicky nejcennější z bruselských domů. Lákají ho spíše ty, ze kterých vyzraňuje zvláštní zasmušilost - vysoké domy osaměle trčící z magrittovsky liduprázdných ulic nebo rohové budovy, jež se vzpírají běžné symetrii a naklánějí se nad stísněnými křížovatkami.

A co lidé? Ti se na Fikáčkových fotografiích objevují jen nahodile, jako tváře z plakátů nebo odlesky skutečných postav ve výkladních skříních. Jsou od nás vzdálení, jako bychom se do jejich světa - do toho jejich Bruselu - mohli dostat jen nějakým tajemným nouzovým východem.

Jan Jařab